

L'àvia drapaire

En Joan és miner.

Té torns rotatius. Aquests torns que et torben la son, et trenquen el cos i t'esquincen l'ànima.

La setmana que té el torn de matí, es lleva que encara és de nit, surt de casa quan encara tots dormen. Si té el torn de tarda, dina d'hora i surt corrents deixant la família que tot just para la taula. Si té el torn de nit, quan tothom dorm ell està picant a la mina.

Faci fred o calor, plogui o bufi el vent, cada dia, puntual, agafa l'autobús per anar a la mina.

Durant aquesta estona sent que la natura està viva. Després, quan agafi l'ascensor i baixi a la galeria on està treballant, ja no notarà aquestes sensacions i els sentits es tornaran monòtons durant unes quantes hores. La temperatura constant, xafogosa, humida. L'olor a mineral esgarapat a la força, a explosiu recremat, a suor salada inevitable.

Aquesta estona de trajecte a l'autobús l'aprofita per xerrar amb els companys.

A fora, tampoc no hi ha gran cosa per aprofitar. És un paisatge gris, brut, sense arbres.

Què voleu? és una zona minera, la gent ve aquí a treballar, a guanyar diners i a procurar-se una bona jubilació. La feina és la feina. I la vida ha fet creure al Joan que si no t'espaviles i mires per a tu, estàs fent el ruc, la vida li ha imposat la quimera que s'ha de ser egoista.

Amb els companys parla de tot: de futbol, de política, del sindicat, dels sous, de dones, de que si l'altre dia al bar, de que si a la partida de botifarra allò o l'altre, cabòries, imaginacions i il·lusions.

Ja fa dies, cada dia, quan té el torn de tarda, veu a la vora de la carretera una àvia que, amb ajuda d'un carretó i molta paciència va recollint papers, plàstics, ampolles buides. Cada dia. Un darrera l'altre. Piles de brutícia, carretons de deixalles que altres inconscients llencen sense cap tipus de pudor.

— Fixeu-vos en aquesta vella drapaire! Heu vist aquesta vella? Cada dia aquí aprofitant la porqueria!

Tots els companys rient. Cada dia la gracieta, cada dia la burla per l'àvia drapaire. Cada dia sentint-se més important, més superior, més superb.

Cada un deia la seva, cada dia més grossa, durant setmanes, durant mesos.

Un dia de tardor pujà a l'autobús una dona vella, petita, seca, la pell pengim-penjam, cabells blancs recollits, un vestit uns quants anys passat de moda, amb un trosset de vora descosit.

Puja, si cau o no cau pel passadís, agafada als respatl·lers, fins que es deixa caure en un dels seients.

En Joan s'hi fixa. Mireu, si és la vella drapaire! Tothom la mira i riu.

L'àvia, un cop està instal·lada, s'acosta a la finestra i l'obre. Es treu una bosseta del moneder. Amb tot el compte del món introdueix aquells dits prims tant treballats, agafa un polsim del contingut i, traient la mà per la finestra, el deixa anar, a poc a poc, a l'exterior. Altra vegada el mateix ritual, i una altra, fins que s'acaba el contingut.

En Joan i els seus companys es creuen mirades d'interrogació. Però què fa aquesta vella?

L'endemà, l'àvia drapaire tornà a pujar a l'autobús. Si cau o no cau pel passadís, agafada als respatl·lers, fins que es deixa caure al mateix seient. S'acosta a la finestra i l'obre. Es treu la bosseta

del moneder. Amb tot el compte del món amb la punta dels dits, agafa un polsim del contingut i el va escampant a l'exterior. Fins que buida la bossa.

En Joan i els seus companys se la miren seriosos. Però quin misteri amaga aquesta vella drapaire?

L'endemà el mateix, i l'altre. Cada dia.

Al Joan el recrema la curiositat, als companys els torba el misteri i ja s'han fet les seves hipòtesis. I en parlen, i ho comenten i s'ho fan gros. Que si la vella drapaire això, que no, que si allò, que si no teniu raó, que si tu què sabràs, que si tu què et penses.

Però l'àvia anava seguint, cada dia, amb la seva maniobra.

En Joan no se'n va poder estar més i un dia s'aixeca d'una revolada, traient pit davant dels seus companys perquè se n'adonin de la valentia que té, i s'asseu al costat de l'àvia drapaire.

— Escolteu, em podríeu dir què llenceu per la finestra?

— Llavors.

— Llavors? Llavors de què?

— De flors

Quin riure tota la colla en sentir aquesta bajanada. Llavors de flors, diu. Les llença aquí a la carretera.

L'àvia drapaire amb aquells ulls petits, blaus, cristal·lins, plens d'una tendresa inusual que desconcertà al Joan s'explicà:

— Jo vinc d'un lloc molt verd, amb muntanyes molt altes, amb boscos frondosos de pi negre i moltes flors. Amb gent afable, amb gent amiga. En arribar aquí vaig veure que la gent vivia amb tristor, amb rancúnia per tot, amb desconfiança per tothom. Vaig mirar al meu voltant i vaig veure la brutícia que envoltava aquesta carretera, vaig adonar-me de la tristor del paisatge, i és clar, ho havia de canviar. M'he passat molt de temps recollint aquesta brutícia. L'he classificat, el paper amb el paper, el vidre amb el vidre, el plàstic amb el plàstic, fins que he netejat tota la carretera, i m'ho he venut. Amb els diners que feia he anat comprant llavors de flors i ara les estic escampant per la vora de la carretera. D'aquí a un temps aquest paisatge canviarà, tindrà flors, serà més acollidor i la gent serà més feliç de viure aquí.

Però quines bestieses diu aquesta vella! Però si no hi toca, però què s'ha pensat, que si les llavors cauen a l'asfalt, que si la vella està per tancar, que si ella sola canviarà el món. Riure per tota la colla de companys. Tema de conversa durant moltes hores.

Passà la tardor amb vents i nuvolades. L'hivern amb neus i fred, dies curts, hores llargues. Autobús amunt, autobús avall.

Arribà la primavera. I un dia que en Joan començava torn de tarda, en fer el trajecte amb l'autobús a plena llum del dia, amb un sol que començava a trencar les fredors de l'hivern, va mirar per la finestra i va quedar bocabadat. Un suau oratge gronxava milers i milers de flors de tots colors. Grogues, vermelles, blanques, de color de rosa. Petites i grans.

Els vents de la tardor havien escampat les llavors. Les neus de l'hivern havien assaonat la terra.

Amb les flors havien vingut abelles amb el seu brunzit per endolcir la mel. Havien arribat ocells per xuclar el nèctar i xiuxiuejar i voletejar per aquell cel acolorit per les flors.

En Joan i els seus companys restaren el trajecte admirant aquell paisatge, muts, embadocats.

En arribar al final del trajecte en Joan s'acostà al xofer i li preguntà què se n'havia fet d'aquella vella drapaire, que feia molt de temps que no la veia.

El xofer, abaixà la mirada i, com si no volgués, li digué que feia dos mesos havia mort.

— Així de què li havia servit tanta feina, així per què tant esforç inútil?

— No, inútil no —feu el xofer—. A la vida totes les coses que feu, algú, algun dia les rebrà. Si les feu amb amor, algun dia, algú les gaudirà. Totes les coses que feu amb menyspreança, algun dia, algú les patirà. I les coses que deixeu de fer, algú, algun dia, les trobarà a faltar. Aquesta àvia estimava les persones i volia que fossin més feliçes, perquè ella ho era.

En Joan, cap cot, baixà de l'autobús. No podia treure's del cap la tossuderia de l'àvia drapaire. Però era cert. Havia fet canviar les persones d'aquella contrada.

I les males llengües comenten per la mina que, a partir que varen sortir flors per aquelles contrades, en Joan, aquell miner rude i desvergonyat, sempre viatjava, consirós, amb la mà fora la finestra de l'autobús, buidant una bosseta que sempre portava al damunt.